

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	13
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1. Η παιδεία ως διαδικασία κοινωνικοποίησης	15
2. Η παιδεία ως εξειδικευμένη κοινωνική δραστηριότητα	16
3. Ο παιδαγωγικός στοχασμός. Φιλοσοφία της παιδείας	17
4. Η κοινωνική θεώρηση της παιδείας: Σκοπός	19
5. Η κοινωνική θεώρηση της παιδείας: Μέθοδος	20

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Εκπαίδευση και κοινωνία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι: Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΝΟΜΟΣ ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ

1. Δεν μπορείς να μπεις δυο φορές στο ίδιο ποτάμι	23
2. Εξέλιξη και κοινωνική μεταβολή	24
3. Κοινωνική μεταβολή και θεσμοί	25
4. Κοινωνική μεταβολή και πρόοδος	26
5. Η ηθική αξία της προόδου	27
6. Μισονεϊσμός και προοδευτική στάση	29
7. Ο εξανθρωπισμός του ανθρώπου	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ: ΤΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΞΙΕΣ

1. Η έννοια του μοντέλου	33
2. Μοντέλο εκπαίδευσης και μοντέλο κοινωνίας	34
3. Η άρση της αντινομίας	36
4. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού	37
5. Η ελευθερία του εκπαιδευτικού	38

6. Μια ελληνική περίπτωση: Το σχολείο του Βόλου	39
7. Και μια απόπειρα ερμηνείας	41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ: ΤΟ ΑΥΤΑΡΧΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΩΣ ΔΕΔΟΜΕΝΟ

1. Το ακίνητο σχολείο και ο ακίνητος δάσκαλος	43
2. Η αναπαραγωγική διαδικασία	44
3. Η έννοια του «καλού» και του «κακού»	46
4. Ο μύθος του «καλού» και του «κακού» μαθητή	47
5. Το σχολείο και η βία	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV: Η ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ

1. Η τοποθέτηση του προβλήματος	55
2. Η αντιμετώπιση του προβλήματος	57
3. Ο συντηρητικός αντίλογος	59
4. Και η φύση του ανθρώπου;	60
5. Η έννοια της φύσης και ο ρόλος της παιδείας	62

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V: Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ

1. Κριτική και Δημοκρατία	64
2. Κριτική και αμφισβήτηση της εκπαίδευσης	66
3. Η αμφισβήτηση του σχολείου σήμερα	68
4. Το σχολείο και οι άλλοι παιδευτικοί παράγοντες	70

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Στην αναζήτηση του σκοπού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι: ΤΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΑΙΤΗΜΑ

1. Μια παραπλανητική αντινομία: Το άτομο ή η κοινωνία;	75
2. Να αλλάξουμε την εκπαίδευση ή την κοινωνία;	77
3. Το αίτημα: Δημοκρατική εκπαίδευση σε δημοκρατική κοινωνία	78

4. Η δημοκρατική παιδεία	80
--------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ: ΑΠΟ ΤΟ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

1. Το επιλεκτικό σχολείο	83
2. Προβλήματα της επιλογής	84
3. Το σχολείο για όλους	86
4. Ένα ξεκίνημα: Το Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο	88

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ: ΑΠΟ ΤΟ ΑΥΤΑΡΧΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

1. Εκπαίδευση και αθθεντία	93
2. Αθθεντία και ελευθερία	94
3. Γνωρίσματα του αυταρχικού σχολείου	96
4. Αποτελέσματα της αυταρχικής εκπαίδευσης	99
5. Ελευθερία και αυτονομία	100

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV: ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΡΙΤΙΚΟ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

1. Η ποσότητα: Tête bien pleine	103
2. Η ποιότητα: Tête bien faite	105
3. Οι γνώσεις και η γνώση	107
4. Εκπαίδευση και δημιουργικότητα	108
5. Το δημιουργικό σχολείο	110

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V: ΑΠΟ ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΙΑ ΟΛΗ ΤΗ ΖΩΗ

1. Η εκπαίδευση ως επένδυση	113
2. Η έννοια της διαβίου παιδείας	114
3. Το κλειστό εκπαιδευτικό σύστημα	116
4. Οι επιπτώσεις της διαβίου παιδείας στο σχολικό σύστημα	118

5. Η διαβίου παιδεία είναι ένα όραμα;	120
---------------------------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI: ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

1. Το προπαιδευτικό σχολικό σύστημα	121
2. Το χτες, το σήμερα και το αύριο	122
3. Έννοια και στοιχεία της παράδοσης	123
4. Ζωντανά και νεκρά στοιχεία της παράδοσης	125
5. Ιστορική συνείδηση και εθνική ταυτότητα	126
6. Το σχολείο του κοινωνικού μετασχηματισμού.	127
Οι αξίες	127

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII: ΑΠΟ ΤΟ ΚΛΕΙΣΜΕΝΟ ΣΤΟ ΓΥΑΛΙΝΟ ΠΥΡΓΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΕ ΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΝΟΙΧΤΟ ΣΤΗ ΖΩΗ

1. Ο γυάλινος πύργος και η πεντάμορφη	132
2. Με τη ζωή για τη ζωή	133
3. Πραγματογνωσία και περιβαλλοντική εκπαίδευση	134
4. Η σύνδεση του σχολείου με την κοινωνία	135

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

Στην αναζήτηση των μεθόδων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I: ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟ ΣΤΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

1. Τα παιδιά βαριούνται	141
2. Το σχολείο παραμένει παθητικό	142
3. Οι νέες μέθοδοι	144
4. Το ενεργητικό σχολείο	145

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II: ΑΠΟ ΤΟ ΛΟΓΟΚΟΠΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ – ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ

1. Λόγος και πράξη	147
2. Απόψεις των θεμελιωτών του ενεργητικού σχολείου	148

3. Η εργασία	150
4. Η τεχνολογία στο σχολείο	151
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ: ΑΠΟ ΤΟ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΣΥΖΗΤΗΤΙΚΟ	
1. Ο δογματικός διαποτισμός στο σχολείο	153
2. Ο διάλογος: Οι προϋποθέσεις του	154
3. Η συζήτηση ως διδακτική μέθοδος	155
4. Η σωστή συζήτηση στην τάξη	156
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV: ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟ	
1. Ανταγωνισμός και υπεροχή	159
2. Η συνεργασία στην τάξη	161
3. Η συνεργατική τάξη	163
4. Η τάξη – κοινότητα	164
ΕΠΙΜΕΤΡΟ:	
Η ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟ ΡΟΛΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΕΣΗ	
1. Ο κοινωνικός ρόλος	169
2. Ο σχολικός ρόλος	170
3. Σχολικός Σύμβουλος	172
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	175
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ	177